

PUBMET 2019: 6. MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O ZNAJSTVENOM IZDAVAŠTVU U KONTEKSTU OTVORENE ZNAJSTI

**Zadar, 18. – 20. rujna 2019., Zadar,
Hrvatska**

Šesta međunarodna konferencija o znanstvenom izdavaštvu u kontekstu otvorene znanosti PUBMET 2019 održana je na Sveučilištu u Zadru 19. i 20. rujna 2019. godine. Organizatori konferencije bili su Sveučilište u Zadru, Odjel za informacijske znanosti, Prehrambeno-biotehnoški fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Institut »Ruđer Bošković«. Konferencija je održana pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, projekta *OpenAIRE-Advance*, organizacije *European Association of Science Editors EASE* i *SPARC Europe*. Sponzori ovogodišnje konferencije bili su: Clarivate Analytics, Elsevier, EBSCO, Crossref, Copernicus Publications i Royal Society of Chemistry.

Nakon pet uspješnih PUBMET konferencija na ovogodišnjoj konferenciji predstavljene su nove i aktualne teme suvremenoga znanstvenog izdavaštva kroz niz izlaganja, posterskih prezentacija, radionica, panel-rasprava i okruglih stolova. Na konferenciji su se okupili vodeći stručnjaci u području znanstvene komunikacije.

Predkonferencijski dan, 18. rujna bio je rezerviran za zanimljivije radionice. U prvoj radionici »Kako je dokument postao aplikacija: Nove mogućnosti za znanstvene publikacije« (*How Document Became an Application: New Possibilities for Scholarly Publication*) autori Blaž Rebernjak i Krešimir Zauder predstavili su nove mogućnosti u pisanju publikacija. Uobičajeno poimanje teksta na računalu za potrebe objavljivanja temelji se na papirnatost stranici i tipografiji. Autori su na radionici prikazali drugi pristup tekstu, kroz poimanje teksta kao programskog kôda te su istaknuli prednosti ovakvog pristupa, interaktivne mogućnosti, značaj za znanost i softver koji ga omogućuje (LaTeX, Jupyter, R Markdown). U drugoj radionici »Otvoreni istraživački podaci u hrvatskoj nacionalnoj infrastrukturi DABAR« (*Open Research Data in the Croatian National Infrastructure DABAR*) autori Alen Vodopijevac, Draženko Celjak, Ljiljana Jertec Musap i Marijana Glavica predstavili su mogućnosti i primjere pohranjivanja otvorenih istraživačkih podataka u Digitalnim i akademskim arhivima i repozitorijima (DABAR). Vanessa Fairhurst je u trećoj radionici posvećenom radu s Crossref uslugama (*Working With Crossref & Crossref Services, Old and New*) predstavila CrossRef usluge i nove alate koje nude s ciljem poboljšanja znanstvene komunikacije. Jure Triglav je u posljednjoj, četvrtoj, radionici posvećenom novom alatu *PubSweet* u znanstvenom izdavaštvu (*The PubSweet Framework in Journal Publishing*) predstavio modularni alat u otvorenom pristupu, *PubSweet*, koji može poslužiti svima pri kreiranju i uređivanju sadržaja na izdavačkim platformama.

Konferencija PUBMET 2019. otvorena je 19. rujna 2019., uvodnim govorom predstavnika Sveučilišta u Zadru i predsjednice Programskog odbora konferencije, izv. prof. dr. sc. Jadranke Stojanovski.

Niz predavanja započeo je prvom temom o otvorenoj znanosti u Europi (*Open Science in Europe*) i izlaganjem dvoje pozvanih predavača. Victoria Tsoukala je u svom izlaganju na temu otvorenog pristupa u okviru djelovanja Horizon Europe (*Fit for Purpose! Shaping Open Access and Open Science Policies for Horizon Europe*) predstavila prijedloge i planove Europske komisije za otvoreni pristup i otvorenu znanost u okviru *Horizon Europe 2021*. Vanessa Proudman, direktorica SPARC Europe je u svom izlaganju »Financijeri u Europi i poticanje otvorene znanosti« (*Funders in Europe and Incentivising Open Science*) predstavila rezultate istraživanja RIF projekta u okviru *SPARC Europe*.

Paulin Ribbe i Pierre Mounier predstavili su ciljeve projekta OPERAS u svom izlaganju »OPERAS: stvaranje distribuirane istraživačke infrastrukture koja se zalaže

za otvorenu znanstvenu komunikaciju« (*OPERAS: Shaping a Distributed Research Infrastructure Advocating for Open Scholarly Communication*).

Sljedeća tema konferencije o višejezičnosti u znanstvenoj komunikaciji (*Multilingualism in scholarly communication and bibliographies*) uključila je četiri predavanja. Pozvani predavač Sami Syrjämäki iz *Federation of Finnish Learned Societies* je u svom izlaganju »Helsinki Inicijativa za višejezičnost u znanstvenoj komunikaciji« (*Helsinki Initiative for Multilingualism in Scholarly Communication*) predstavio *Helsinki Inicijativu*, s naglaskom na važnost višejezičnosti u znanstvenoj komunikaciji. Ivana Majer i Tihana Rubić sa Sveučilišta u Zagrebu predstavili su rezultate svog istraživanja »Humanističke znanosti govore mnogo jezika: jezik sažetaka objavljenih u hrvatskim časopisima u području etnologije i kulturalne antropologije« (*Humanities Speak Many Languages: The Language of Summaries Published in Croatian Journals in the Field of Ethnology and Cultural Anthropology*). Cilj istraživanja bio je odrediti značajke znanstvene komunikacije u odabranim časopisima: »Etnološka tribina: godišnjak Hrvatskog etnološkog društva«, »Narodna umjetnost: hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku« i »*Studia ethnologica Croatica*«. Autorice Drahomira Cupar i Ljiljana Poljak predstavile su rezultate istraživanja »Kome trebaju kontrolirani rječnici kada imamo ključne riječi i pretraživanje cjelovitog teksta?« (*Who Needs Controlled Vocabularies When We Have Keywords & Free Text Searching?*). Istraživanje je uključilo analizu ključnih riječi u časopisima iz područja biomedicine i zdravstva objavljenih na portalu Hrčak. Na temelju analize uputa za autore, odabrane su ključne riječi koje su uspoređene s deskriptorima iz MeSH tezaurusa te je testirano pretraživanje portala Hrčak. Rezultati istraživanja ukazuju na slab odziv pri pretraživanju, nekonzistentnost u uputama i izboru ključnih riječi te nedostatak kontroliranog rječnika. Linda Sile predstavila je istraživanje »Identificiranje bibliografskih obitelji u znanstvenim monografijama« (*Identifying Bibliographic Families in Records on Scholarly Monographs*), čija je svrha bila istražiti mogućnosti uporabe pojma *bibliografska obitelj* u metrikama znanstvenih monografija u području društvenih znanosti i humanistike. Treća tema predavanja bila je o različitim oblicima znanstvene komunikacije (*Different shapes of scholarly communication*). Pozvani predavač Adriaan van der Weel sa Sveučilišta u Leidenu je u svom izlaganju o promjenama u digitalnoj znanstvenoj komunikaciji (*Why Is a Book? The fate of writing, reading and thinking in a world of digital scholarly communication*) naglasio važnost knjige kao medija prenošenja informacija i ukazao na krizu čitanja u znanstvenoj komunikaciji te na promjene koje su se dogodile. Iva Melinščak Zlodi, Željka Salopek i Irena Kranjec su predstavili *FF Open Press*, platformu za izdavanje digitalnih izdanja Filozofskog fakulteta u Zagrebu u otvorenom pristupu (*Challenges in Discoverability and Visibility of OA Books Content: The Case of FF Open Press*). Marina Cvitanušić Brečić i Marina Grubišić su u svom izlaganju »Razvoj (nacionalne) baze podataka projektnih aktivnosti u znanosti i visokom obrazovanju Republike Hrvatske« (*Development of the*

(National) Database of Project Activities in Science and Higher Education of the Republic of Croatia) predstavile aktivnosti Agencije za znanost i visoko obrazovanje (AZVO). Pozvani predavač Olga Kirillova iz Udruženja znanstvenih urednika i izdavača (ASEP) iz Moskve je u svom izlaganju govorila o ulozi globalnih bibliometrijskih baza podataka u znanstvenom izdavaštvu te o prednostima i nedostacima prosudbe kvalitete znanstveno-istraživačkog rada na temelju takvih podataka. (*Policy and Publishing and the Role of Professional Editing Organizations in Their Preparation and Promoting*).

Sljedeća tema izlaganja bio je sponzorski blok, na kojem su se predstavili sponzori Clarivate Analytics i Elsevier, nakon čega su se predstavili autori postera.

Popis posterskih prezentacija:

1. Jasminka Maravić (Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNET): »Otvorenost digitalnih izvora iz područja obrazovanja objavljenih na mrežnim sjedištima hrvatskih sveučilišta« (*Openness of the Digital Educational Resources Published at the Croatian Universities' Web*)
2. Pierre Mounier (OpenEdition) and Paulin Ribbe: »Prikupljanje različitih metrika korištenja i utjecaja za knjige u otvorenom pristupu« (*Collecting Various Usage and Impact Metrics for Open Access Books*)
3. Marijana Briški Gudelj (Sveučilište u Zagrebu) i Josipa Zetović: »Transparenčnost i troškovi naknada za objavljivanje u hrvatskim znanstvenim časopisima« (*Transparency and Costs of Publication Fees in Croatian Scholarly Journals*)
4. Ksenija Baždarić (Sveučilište u Rijeci) i Evgenia Arh: »Pregled predatorskih časopisa u bazi podataka Scopus« (*Scoping Review of the Predatory Journals in Scopus: First Five Years (2012-2017)*)
5. Lovela Machala Poplašen (Sveučilište u Zagrebu), Goranka Mitrović i Kristina Romić: »Hrvatski znanstveni identitet na Mendeley-u: primjer Sveučilišta u Zagrebu« (*Croatian Scholarly Identity on Mendeley: The Case of the University of Zagreb*)
6. Neven Pintarić (Sveučilište u Zadru) i Anita Pavić Pintarić: »Otvoreni istraživački podaci u području frazeologije« (*Open Research Data in the Field of Phraseology*)
7. Vlatka Božičević (Sveučilište u Zagrebu): »Hrčak i znanstveni i stručni časopisi Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu« (*Hrčak and the Scientific and Professional Journals of the Catholic Faculty of Theology University of Zagreb*)
8. Ksenija Švenda Radeljak (Sveučilište u Zagrebu) i Lucija Vejmelka: »Otvorenost, pristup i standardizacija: Otvorenost, dostupnost i standardizacija: Etika u izdavaštvu i socijalnom radu na primjeru Ljetopisa socijalnog rada« (*Openness, Accessibility and Standardization: Ethics in Publishing and Social Work Profession Implemented in Annual of Social Work*)

Posljednja tema prvog dana konferencije bila je »Novi trendovi u izdavaštvu« (*New trends in journal publishing*). U prvom predavanju autora Vicka Tomića, Matka Marušića, Danijela Gudelja, Elizabeth Wager i Ane Marušić o probirnim časopisima i njihovom utjecaju na povećanje vidljivosti u malim znanstvenim zajednicama (*Why Overlay Journals for University Repositories May Increase the Visibility of Research in Small Scientific Communities*) predstavljeni su novi alati i mogućnosti znanstvenog izdavaštva na primjeru probirnog časopisa ST_OPEN sa Sveučilišta u Splitu. Zadnje izlaganje prvog konferencijskog dana predstavili su autori Marijana Glavica, Irena Kranjec i Alen Vodopijevac, na temu trendova dijeljenja podataka (*Journal Data Sharing Policies: Are Croatian Journals Following Trends?*).

Drugi konferencijski dan, 20. rujna, započeo je panel diskusijom s temom Plan S i izdavači (*Scientific publishers and Plan S*). Diskusiju je vodila predsjednica programskog odbora Jadranka Stojanovski, dok su panelisti bili predstavnici sponzora Clarivate Analytics i Elsevier. Nakon panel diskusije slijedio je okrugli stol na hrvatskom jeziku, na kojem se raspravljalo o budućnosti znanstvenog izdavaštva u Hrvatskoj. Okruglim stolom je predsjedao prof. dr. sc. Vladimir Mrša. Prezentacije u okviru teme modela u otvorenom pristupu (*Models of OA publishing*) uključile su tri predavanja. Pozvani predavač Gwen Franck iz *OpenAIRE Advance* je u svom izlaganju govorila o otvorenim poslovnim modelima u izdavaštvu (*Open for Business: How Open Business Models Can Drive Open Science Forward*). Sljedeće predavanje u okviru ove teme bilo je o subvencioniranim modelima izdavaštva u akademskom okruženju (*Supply-Side Model of Academic Publishing in Croatia*) autora Filipa Horvata i Zorana Velagića. Ovaj tematski blok završio je izlaganjem pozvanih predavača Thed van Leeuwena, Nicolas Robinson-Garcia i Rodrigo Costas na temu uloge metrika časopisa u kontekstu otvorene znanosti i Plana S (*The Matthew Effect of Plan S: Is Gold OA Publishing Mainly a Business Model Fitting the Rich in Science?*). Posljednja tema ovogodišnje konferencije bila je »Znanstvena čestitost i vrednovanje u otvorenoj znanosti« (*Research Integrity and Evaluation in Open Science*). Niz predavanja uključio je izlaganje o plagijarizmu i znanstvenoj čestitosti na ruskim sveučilištima predavača Andrei Rostovtseva »Znanstveno nepoštenje na primjeru doktorskih disertacija i znanstvenih publikacija u Rusiji« (*Research Misconduct in Dissertations and Scientific Publications in Russia*). Želimir Kurtanek je u svom izlaganju ukazao na problem ponavljanja istraživanja (*Reproducibility Issues in Publications With Big Data*). Rafaelly Stavale govorila je o razlozima povlačenja istraživanja autora na primjeru institucija u Brazilu (*Evaluating Quality of Retraction Notices of Health and Life Science Articles Published by Authors Affiliated to Brazilian Institutions: A Systematic Review*). Radovan Vrana prikazao je rezultate istraživanja »Stavovi urednika o otvorenom recenzijском postupku« (*Attitudes of Scientific Journal Editors Towards Open Peer Review*). Posljednje izlaganje

na konferenciji održali su Luc Boruta i Damien Vannson s temom novih metrika (*Cobaltmetrics: Web-Scale Citation Tracking*).

Na konferenciji PUBMET 2019 održane su četiri radionice, 21 predavanje i osam posterskih izlaganja. Sudionici konferencije došli su iz ukupno 11 zemalja: Belgija, Bosna i Hercegovina, Brazil, Francuska, Nizozemska, Rusija, Slovenija, Turska, Velika Britanija, Sjedinjene Američke Države i Hrvatska. Osim zanimljivih konferencijskih izlaganja, sudionici su sudjelovali u brojnim druženjima te izletu na Vransko jezero.

Na službenom zatvaranju konferencije najavljena je sljedeća konferencija PUBMET 2020, koja će se održati 24. – 25. rujna 2020. godine na Sveučilištu u Zadru.

Priredila:
Nikolina Peša Pavlović

Međunarodna licenca / International License:
Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0.